

המקרה של חירבת חימים

”חיינו נעשו מסובכים להחריד, ומופעל עלינו לחץ פסיכולוגי, כספי וחברתי עצום“
פואד גידו

העירוני, וקהילות כפריות הופרדו מעל אדמותיהן בכריפריה הירושלמית.

במקרה של חירבת חימים, הגדר ניתקה פיטית את הקהילה מהשטח העירוני של בית לחם, ששימש מרכז השירותים, המחיה והחברה העיקרי של התושבים. מאז התאפשרה התנועה שלהם אל השטח וממנו רק דרך מחסום גדר (גילה), ברגל, בתנאי שיש בידם היתר תקף. נכון לעכשיו קיימות 16 קהילות אחרות, שכלל אוכלוסייתן מונה לפחות 3,870 נפש, שרוב תושביהן - בדומה לתושבי חירבת חימים - מחזיקים בתעודת זהות של הגדה המערבית ועם זאת מצאו את עצמם בעברה היירושלמי של הגדר, ולפיכך הם מתמודדים עם הגבלות גישה דומות.

ובבית לחם. אלא שב-1993 הטילה ישראל משטר סגר על הגדה המערבית והחילה מערכת היתרים בכדי לשלוט בגישה של בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית לירושלים המזרחית ולישראל. מאז הונפקו למרבית תושבי חירבת חימים סוגים שונים של היתרים כאלה, שצמצמו יותר ויותר את חופש התנועה שלהם: בעוד שב-1994 יכלו להגיע לכל חלק של ירושלים המזרחית או ישראל ולשהות בו, ההיתרים שהונפקו מאז 2009 מתירים להם לשהות רק ברדיוס של מטרים ספורים מבתיהם וללכת ברגל בין הקהילה שלהם למחסום הסמוך.

ב-2002, לאחר גל של פיגועים קטלניים של פלסטינים נגד אזרחים ישראלים, החלו הרשויות הישראליות בכניית גדר, במטרה המוצהרת למנוע מתקפות מסוג זה. אלא שרובו הגדול של תוואי הגדר מוקם בתוך הגדה המערבית, ולא על הקו הירוק, ותוך כדי כך הפריד קהילות ואדמות חקלאיות פלסטיניות מיתר הגדה המערבית ותרם לפיצולו של השפ"כ. בירושלים המזרחית שינתה הגדר את הגיאוגרפיה, הכלכלה וחיי החברה של פלסטינים. שכונות, פרחים ומשפחות נותקו אלה מאלה ומן המרכז

של הגדה המערבית, במקום תעודות זהות ירושלמיות. הסיבות למעשה עדיין מעורפלות, אך נודעו לו השלכות דרמטיות: מתוקף החוק הישראלי נחשבים תושבי הקהילה ליתושבים בלתי חוקיים בבתיהם הם.

למרות מעמדם היבלתי חוקיי לכאורה, עד 1993 יכלו התושבים לחיות בבתיהם באין מפריע ולהגיע לשטחים הסובבים אותם בירושלים המזרחית

חירבת חימים הינה קהילה פלסטינית הנמצאת מצפון לבית לחם, ובה מתגוררים 60 בני אדם בקירוב, 24 מהם ילדים. ממש לאחר מלחמת 1967 הוכללה חירבת חימים, יחד עם עשרות קהילות פלסטיניות אחרות, בתוך הגבול המוניציפלי של ירושלים, שזה עתה הורחב, וסופחה לישראל באופן חד-צדדי. אלא שבניגוד לרובם הגדול של הפלסטינים בשטח המסופח, קיבלו תושבי חירבת חימים תעודות זהות

הגדר ניתקה פיטית את חירבת חימים מהאזור העירוני של בית לחם, המשמש מרכז השירותים העיקרי של הקהילה.

משפחת סלאמה אולצה להרוס בעצמה מבנה זה ב-8 בספטמבר 2013 לאחר שקבלה צו הריסה סופי באוגוסט 2013 ושלמה קנס על סך 6,000 שקל.

עובדי משרד הפנים הישראלי בקהילה, מדדו את כל המבנים שנבנו בקהילה אחרי 1967, והודיעו בעל פה לתושבים להרוס בעצמם את תוספות הבנייה הללו ומבנים אחרים.

המטבח המאולתר שמשפחתו של סלאמה בנתה בחוץ, כתחליף למטבח שנהרס.

תוכנית מתאר שאושרה על ידי הרשויות הישראליות. כתוצאה מכך, התושבים אינם יכולים להשיג היתרי בנייה, כך שכל מבנה שנבנה בקהילה מאז תחילת שנות התשעים, לרבות הרחבות של בתים קיימים, מצוי בסכנת הריסה.

סלאמה אבו תרבוש בן ה-50, אב לשבעה, חי בחירבת חימים ומפעיל קיוסק לממכר ממתקים הממוקם בין ביתו לבין מחסום גילה:

ב-2004 הרסו הרשויות הישראליות מטבח וחדר רחצה שהוספתי בשנת 2000 לבית הישן שלנו, כדי ליצור יותר מרחב למשפחתי. לא הייתה לנו ברירה אלא להקים צריף שישמש כמטבח בחוץ. לאחרונה קיבלתי שני צווי הריסה חדשים: אחד עבור קיוסק שממנו אני מתפרנס למחייתי, והאחר עבור רפת. הגשנו בקשה להיתר בנייה, אבל הבקשה שלנו נענתה בסירוב; הדבר היחיד שאמרו לנו הוא שהבנייה באזור זה אסורה.

בספטמבר 2013, לאחר הוצאתו של צו הריסה וכדי להימנע מתשלום קנסות, פירק אבו-תרבוש בעצמו את הקיוסק שבנה. חודש לאחר מכן הרסו בעלי תפקידים ישראלים את בית המשפחה, שנבנה לפני 1967, וגרמו לעקירתם של 12 בני אדם. באותה תקופה ביקרו

במועד נודעו מספר פעמים השלכות טרגיות; פואד גידו נזכר בתקרית אחת שהתרחשה ב-2005:

אימי בת ה-70 נפטרה מפני שהאמבולנס לא הצליח להגיע אלינו אחרי שהיא לקתה בשבץ קשה. התקשרתי לאגודת הסהר האדום בבית לחם, אבל הם אמרו שקודם הם צריכים לתאם עם המנהל האזרחי הישראלי כדי לקבל היתר להכניס אמבולנס לחירבת חימים דרך המחסום, ושזה עלול לקחת עד שעה. התקשרתי לאמבולנס ישראלי בירושלים, אבל הם אמרו לי שהם לא יכולים להיכנס מפני שאנחנו חיים באזור גבול שאינו מכוסה על ידי השירות שלהם. לא הייתה לי ברירה אלא לשאת את אימא שלי בידי, בעזרת אחייני. הלכנו למרחק של כמעט קילומטר עד שמצאנו פרצה בגדר. השארנו שם את אימי והלכנו לחפש מונית שתיקח אותה לבית לחם. כשחזרנו גילינו שהיא מתה. בבית החולים אמרו לנו שהגענו מאוחר מדי. לאמבולנס ישראלי היה לוקח שלוש דקות בלבד להגיע אלינו מגילה, ואולי היה אפשר להציל אותה.

אי יכולתם של בני אדם לבנות על אדמתם, על מנת לספק דיור לדורות הצעירים יותר, תורם אף הוא למצוקה. בדומה למאות בתים פלסטיניים, גם חירבת חימים אינה מכוסה על ידי

עבור תושביה, הפכה חירבת חימים לילכל תחת כיפת השמיים, אומר פואד גידו בן ה-55, אב לחמישה:

חיינו נעשו מסובכים להחריד, ומופעל עלינו לחץ פסיכולוגי, כספי וחברתי עצום. אסור לנו לעבוד בישראל למרות שהקהילה שלנו סופחה באופן בלתי חוקי ואנו מנותקים כעת מיתר הגדה המערבית, משום שאנו נמצאים בעברה הירושלמי של הגדר. זה שינה את חיי כולנו. הילדים שלנו, למשל, נאלצים לעבור מדי יום במחסומים כדי להגיע לבית הספר שלהם. אף שבקהילה עצמה אין חנויות, כמויות המזון שמותר לנו להביא מבית לחם, ובמיוחד מוצרי חלב, הן מוגבלות. לפעמים החיילים זורקים את המוצרים, אם לדעתם הכמויות גדולות יותר מהצריכה היומית שלנו; בפעמים אחרות אנחנו עושים זאת בעצמנו, כדי להימנע מהמתנה לאישור כניסה. מה אנחנו אמורים לעשות? בירושלים לא מרשים לנו לערוך קניות, כך שלפעמים אין לנו ברירה אלא להיעזר בחברים מירושלים שיקנו עבורנו מוצרים, או להסתכן וללכת בעצמנו לשווקים בירושלים.

מה שמדאיג במיוחד את הקהילה הינה הפגיעה בגישה לספקי שירותי חירום, לרבות אמבולנסים ומכבי אש. לאי היכולת של שירותי רפואת חירום להגיע

מכך נכשלתי בכמה מבחינות הבגרות, היתווגייהי, ולא יכולתי להמשיך ללימודים באוניברסיטה.

הלחץ על חירבת חמיס כה כבד, עד שפואד גידו חושש לעתיד הקהילה:

בנינו ובנותינו נתקלים בקשיים במציאת בני זוג. פלסטינים מירושלים המזרחית מסרבים להינשא לנו מפני שהם חוששים לעתיד מעמד התושבות של ילדיהם ודואגים שלא יוכלו לבנות את בתיהם. כה-בעת קשה להינשא לתושב הגדה המערבית, מפני שהם חוששים מבידוד ומהכרח להסתמך על היתרים. בתי נשואה בבית לחם, ובכל פעם שהיא רוצה לבקר אותנו היא נאלצת לבוא לבד, בלי ילדיה. קרובינו וידידנו אינם יכולים לבקר אותנו בלי היתרים, ואת אלה קשה להשיג. כל מה שאני מבקש זה לחיות בכבוד ולהיות בטוח שילדי יהיו מוגנים ויוכלו לנהל חיים נורמליים אחרי מותי. אני רוצה להיות מסוגל לנוע בחופשיות, לא יותר...

ושוב ללכת לפתור את הבעיות שלנו בעצמנו..."

רולה אבו-תרבוש, בתו ה-17 של סלאמה, היא תלמידה מחירבת חמיס שלמדה בבית ספר בבית לחם בין 2001 ל-2012:

יכולתי לנסוע בין הבית לבית הספר רק דרך מחסום גילה. הקושי העיקרי היה בדרך חזרה הביתה. לפעמים הייתי צריכה לחכות שעות לכני שהורשיתי לעבור במחסום, בפעמים אחרות הזעיקו את הורי שיאספו אותי, או ששלחו אותי חזרה לבית לחם. במקרים כאלה הייתי הולכת ברגל שלוש שעות בדרך עוקפת ארוכה כדי להגיע הביתה. המצב החמיר כשמלאו לי 16 וקיבלתי תעודת זהות של הגדה המערבית; נאסר עלי לחלוטין לעבור במחסום בחזרה הביתה כי לא היה לי היתר. לפעמים הייתי נשארת בביתה של סבתי בבית לחם, ולעיתים קרובות פשוט לא הלכתי לבית הספר והפסדתי שיעורים, רק כדי להימנע מהקשיים במחסום. כתוצאה

כ-28 באוקטובר 2013 הרשויות הישראליות מכנה מגורים פנימוק על היעדר היתר בנייה.

המולד. משמר הגבול הישראלי פלש לביתנו באמצע הלילה, פינה את כולנו, כולל אשתי וילדי, והכריח אותנו לחכות ארבע שעות בחוץ, בקור ובגשם, לפני שהעלו את כולנו על גיפי והורידו אותנו בצד בית לחם של הגדר. למחרת בבוקר הצלחנו לחזור הביתה בנסיעה בדרך עוקפת ארוכה מאוד, אבל הם עשו את אותו הדבר כמה פעמים לאחר מכן. אנחנו נתונים לרחמי חיילים במחסום, מאחר שלאף אחד מאיתנו אין היתר לנסוע בין הבית שלנו לבית לחם. פנינו פעמים רבות למנהל האזרחי הישראלי בבקשות לקבל היתרים, אבל בכל פעם נענינו בסירוב. אומרים לנו שוב

שלא כמו תושבים אחרים של חירבת חמיס, בני משפחת אבו-תרבוש מעולם לא קיבלו היתרים מידי הרשויות הישראליות, על פי הדיווחים מסיבות הקשורות לאי-יכולתם לספק מסמכים המוכיחים את בעלותם על האדמה. ככלל הורשו אמנם בני המשפחה לעבור במחסום גילה אל בתיהם, אף שאין להם היתרים, אבל יחד עם זאת חוו ניסיונות מרובים לגרשם בכפייה. מסביר סלאמה:

"מאז השלמת הגדר חיינו בסכנה מתמדת של גירוש. הפעם הראשונה שזה קרה הייתה ב-2004, בערב חג

